

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.
Números atrassats: 10 céntims

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARGELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cala trimestre ESPANYA costats 1'50. Cuba y Puerto-Rico 2.—Estranger, 2'50.

LA ASPIRACIÓ D' ESPANYA

Que hi anessin los ministres al davant, á veure si 'ls riffenyos els traurian la son de las orellas.

¿TRAMONTANA O BANDERETA?

RARAS vegades ens ocupem del senmanari *La Tramontana*, a pesar de las sévas provocacions sistemáticas. Endavinem de sobras las sévas intencions perque 'ns poguém decidir a servirli de reclam, trayentlo de la situació desairada en que ha caygut en lo concepte de las mateixas classes obreras, que al últim l' han arribat a coneixe. No n' hi ha prou ab trompetejar un dia y altre apostantselas ab los més tremendos y exacerbant los odís socials, si ha de arriar velas a la vista del perill mes próxim ó mes remot. *La Tramontana* que, en busca dels cinch céntims, ha fet sempre una propaganda insensata y funesta, no podia jutjar ni calificar l' atentat de la Gran-Via en la forma en que vá ferho, més propia de un burgés que de un anarquista.

Aixís ho diuhen molts partidaris de las solucions anárquicas assombrats de una claudicació que no té dibuix. Y 'm sembla a mi que aquesta conducta d' aixussar continuament, per lamentar després las conseqüencias de que alguns infelissos se prengan de bona fé aquellas exageracions, no té res de noble, ni de formal, ni sobre tot de valenta.

Y ab quin dret qui aixís procedeix tracta de exagerar l' alcans de algun article nostre, encaminat com tots los esforços de la nostra vida, a mitigar aquells odís africans y a destruir l' explotació continua de la credulitat y de la bona fé del honrat obrer, víctima, tant ó més que dels burgesos, de aqueixos barateros de la premsa?

La nostra conducta, recta, imparcial, filla de las conviccions més arreladas, está molt per damunt de certs atachs, tant intempestius com infundats.

Valdria més que *La Tramontana* expliqués als séus lectors los motius que l' han obligada a cambiar fins los lemas de la séva cabecera. No fá molt temps consignava lo següent:

«La resignació que predicen las religions no es més que la fórmula del engany ab que 's preté perpetuar la injusticia social en lo mon.»

Y ara, en substitució de aquest párrafo, diu: «La caritat qu' enalteix al qui la fá humiliant al qui la reb, té d' esser substituïda per la solidaritat que ajermana y nivella als que la practican.»

Avants deya: «Las religions son caixas de ahorros que viuhen de la estafa de admetre capitals en la terra, assegurant pagar crecuts interessos al cel.»

Avuy diu: «Mentres el mon no 's compongui de sers lliures, iguals é inteligents, no pot haverhi pau entre la rassa humana.»

Avants deya: «*La Tramontana* es anti-religiosa de todas las religions, perque todas son igualment dolentas y depressivas pera la dignitat y la inteligencia humanas.»

Y avuy diu: «*La Tramontana* es altament moralista, tenint per base fonamental de la moralitat el respecte a todas las ideas y la germanó de tots els pobles.»

Per últim, avants, en la vinyeta hi figurava un mónstruo coronat ab la tiara. Avuy s' hi veu al mónstruo; pero a la tiara no.

¿Com s' explica aquesta transformació tan radical? ¿Hi ha mediat, per ventura, l' influencia de algun pare jesuïta, amic de *La Tramontana*?

Perque alló de dir, com diu encare: «*La Tramontana* es el periódich que 's publica en idioma catalá més avansat en ideas políticas, religiosas y d' economia social» y borrar de un cop de ploma tot lo programa anti-clerical, sustituhintlo per altres conceptes que no tenen res d' avansats y sí molt de nyonyos é insustanciais, lo qu' es a mi que volen que 'ls digui, 'm fa molta olor de jesuïta.

De todas maneras, s' haurá de confessar que revela escassa fermesa de conviccions. No sembla sino que *La Tramontana* també s' haja posat *La Fulla*, dihent als Pares de familia:

—Senyors, per caritat, no 'm persegueixin més, que ja me la posaré la fulla de vostés.

No hauriam dit res sobre aquest particular, comprenent lo que pot lo *canguelo*, si *La Tramontana*, que ja s' ha curat del vici de ser anti-clerical, s' hagués curat aixís mateix de la viciosa impertinencia de buscarnos al cos, vingui ó no vingui a tom.

Pero aixís com nosaltres som y serém lo qu' hem sigut sempre, volém que l' públich comprega a que quedan reduhits lo valor, l' enteresa y la forsa de conviccions de certs periódichs que ja *a priori* blasonan de ser los més avansats en tot, y després de fer combregar als séus lectors ab rodas de molí, a la primera reculada, no paran fins a la iglesia del carrer de Caspe.

Convéncinse fins los més crédules de qu' en lloch de dirse *La Tramontana*, ó siga 'l vent que bufa sempre en la mateixa direcció, millor l' hi escauria 'l títul de *La Bandereta*, per la facilitat ab que las banderetas de campanar giravoltan al impuls de tots los vents.

P. K.

RAN entussiamé a Fransa, ab motiu de la visita dels marinos russos. Russia, un imperi regit per un autócrata, y Fransa, una República democrática 's donan una abressada estreta, als bigotis mateixos de la triple aliansa.

Al més optús se li alcansa lo que aixó significa. No 's necessita ser profeta pera compendre que l' atmosfera d' Europa s' está carregant d' elements tempestuosos, que 'l dia que desbotin han de produhir los estragos més terribles.

Que triunfés la triple aliansa seria per la llibertat una immensa desventura.

Que triunfessin Fransa y Russia, sempre quedaria pendent de solució un problema importantíssim. ¿Qué seria l' Europa després de aquest triunfo: cossaca ó republicana?

Ja ho veuhen: la qüestió de las castanyas que 's preparan, es verdaderament com una castanya avants de caure del arbre: punxa per tots costats.

¿Hi haurá coalició monárquica en las próximas elecciones de regidors?

Los ministros han dit qu' ells no la farían; pero que veurían ab molt gust que 's fes.

Més clar: ells d' amagatotis la farán, y de aquesta manera, si la cosa surt malament, no apareixerá que quedí derrotat lo monarquisme.

Fins ab aixó, 'ls ministros fusionistas fan la competencia als moros.

La séva diplomacia es digna de la que gastan per tot dia 'ls *bajás* de las kábilas del Riff.

En López Domínguez no vol res ab la premsa. Casi bé s' estima més un moro que un periódista.

Un cop comensadas las operaciones (si es que 's comensan) en López Domínguez interceptará 'l cable de Melilla, y no permetrá que 'l país conegui altra cosa que la *veritat oficial*.

Més clar: en López Domínguez tracta de fer una guerra pel seu us particular.

Está bé: pero lo natural seria que qui la fá la pagués.

En Cánovas ha fet grans declaraciones. Entenemnos: en rigor no ha fet més que repetir lo qu' está dihent tot' Espanya; que 'l govern ho fá malament; que vá massa poch a poch; que ja hauria de haver donat una llissó als que han ultratjat l' honra d' Espanya, etc., etc. Pero aixó en boca séva sembla qui sab qué.

Reconciliantse de cop y volta ab l' esperit públich, fins ha pronunciat la següent frase:

«Ir en contra de la opinión puede determinar un desbordamiento y comprometerlo todo.»

¿Qui havia de dirho que D. Antón acceptaria com a bonas las corrents de l' opinió pública!

Pero observo qu' en Cánovas no més parla aixís, quan se troba en la oposició.

Motiu de més per no deixarho pujar may més al candelero.

Es un home que únicament quan dejuna 's fa una mica simpátich.

Hem rebut una carta rectificant alguns datos dels consignats en l' article de fondo, que a propósit de la mort del desgraciad Paulino Pallás, publicarem en nostre penúltim número. Sentim que la falta d' espay no 'ns permeti consignar avuy las sobreditas rectificacions. Ho farem, sens falta, la semana próxima, desiljosos de donar una proba de la nostra may desmentida imparcialitat.

Los carlins s' han ofert a posar 100,000 homes en peu de guerra pera combatre als moros.

¿De veras?

Parlém clars, senyors carcundas: ¿per que servirían aquests cent mil correligionaris d' *armas tomar*, cas que 'ls tinguessin? ¿Per combatre als moros ó bé per renovar las patrióticas hassanyas de Sant Carlos de la Rápita?

¿Quina responsabilitat més tremenda pels governs de la restauració! Ha passat prop de un mes desde l' insult que van inferir a Espanya las taifas del Riff, y aquesta es l' hora que no s' han pogut reunir los elements necessaris pera pendre venjansa de l' ultratje.

Després de 18 anys de pau, sense qu' haja estallat en lo país ni una guerra civil, ens trobem agobiats pels tributs, ab lo pressupost en déficit, pobres, arruinats é impotents, avuy que necessitem ser richs y forts.

¿Qué s' han fet los grans sacrificis del país?

Pregúntinlo als que a la sombra de la restauració han arrodonit la séva fortuna; a tants com a l' any '75 no tenian ahont caure's morts y avuy nedan en la opulencia.

Los moros del Riff ens diuhen gallinas. ¿Bens haurían de dirnos, dada la manera com ens esquilan y 'ns escorxan, y nosaltres sempre tan mansos!...

Felicitem als sabadallenchs, perque gracias al indult concedit al reo Ibañez, se veurán lliures del tétrich y desmoralizador espectáculo del patibul.

Per lo molt que van treballar en favor de l' indult, y per l' éxit que ha coronat sos generosos esforços, rebín la nostra més entussiamata enhorabona!

Dissapte que vé, publicarem número extraordinari, en conmemoració dels difunts, y per tractar de certas personas y personatjes qu' encare que semblin vius, tothom ja sab que son *una colla de morts*.

Lo número próxim estaré realzat per notables traballs literaris y xispejants y variats dibuixos.

CARTAS DE FORA.—A Torroella de Montgri, l' altre dia portaren a batejar un noy a la iglesia y l' rector en lloch de prestar lo servey de remullarli la cloca desseguida va tardar més de una hora, alegant que a la sagristia estava celebrant la reunió del Sagrat cor de Jesus. Ab aixó 'ls místichs que asistían al batej tingueren de retirarse, tot perque aquell industrial místich no té las cosas arregladas per cumplir ab lo públich comes degut.

L' amo de un hostal de Sant Pere de Riudevittles va negarse donar hostatje a uns gitanos per la rahó de que no li inspiravan confiança, y l' alcalde de la població li enviá l' agutzil, qui ab mals modos y fentli grans amenassas l' obligá a donar acullida a aquells payets. Voldriam saber quin dret tenen los arcaides per manar a casa dels altres y sobre tot per fer usar als séus dependents lo llengualje especial de que en la present ocasió 's valia lo agutzil de Sant Pere de Riudevittles.

A Canet de Mar s' ha donat un exemple del extrém a que pot arribar la intolerancia religiosa. A un vehi de aquell poble conegut per Pau Miró, treballador de la terra, home honrat, de costums senzillas y fins de sentiments religiosos ja que solia freqüentar los sacraments, a pesar de todas aquestas circunstances, al morir, se li ha negat terra sagrada. ¿Saben perqué? Perque estant separat de la séva muller, per incompatibilitat de carácter, feya un grapat d' anys que s' havia posat a casa séva una mare y una filla. Y 'ls homes negres que quan no 'n tenen prou ab una majordona 'n prenen dugas, son los que s' han negat a enterrar católicament a un individu del qual ningú 'n tenia res que dir, fentlo portar al local destinat als impenitents, que mes que un cementiri sembla un corrallet. Ara bé: 'ls que tals suspicacias se permeten ¿ab quin dret se queixarán de que 'l públich s' ocupi en la forma en que sol ferho de las relaciones que tenen ab las majordonas? ¿Y a n' ells perqué han d' enterrarlos al cementiri católich? ¿Quina diferencia hi ha entre en Pau Miró y ells? Una no més: a n' en Pau Miró no se li coneixian *nebodets* per l' istil d' aquells que solen tenir los ensotanals.

L' home negre de Llorens de Panadés que per lo grás qu' está mereix ser canonje ha instalat un Centre Católich en lo terreno del antic cementiri, ahont hi dona animadas reunions que serveixen pel seu recreo, ja que hi acuden las minyonas mes aixeridas per ferhi petar bonas riallas que ajudan a engrairar més al bon senyor, mentres ell se fuma 'ls millors puros. ¿Com se compren que s' atreixin a profanar un lloch que te que ser sagrat, segons ell ha predicat sempre? No deixa de cridar l' atenció que un tal Pau del Castell, que ab l' ensotanat havia estat molt de puntas quan sigué alcalde hi estiga avuy a partir un pinyó, no deixant de ser molt sospitosas aquestas amistats en vigillias d' elecciones.—Després de alguns viatjes a Barcelona, s' diu que l' rector de Llorens está malalt. A conseqüencia de aquesta malaltia ha anat a suplirlo un altre ensotanat fill de la terra de las llagonissas y dels canaris, que forma digna parella ab aquell. En la primera embestida que clavá desde 'l cubell místich vá etzibar una munió de insults y paraulotas que millor que paraulas de un ministre de Deu semblavan espurnas de veri sortidas de un cos ple de rabia. De manera que 'ls feligresos de Llorens estan bé guar-nits: no volguent caldo, 'n tenen dos tassas.

Ramon Chies

¡mira quin quadro més tétich!
 ¡Pois mostrarte sort als clams
 d'aquests pobres sense casa,
 sense abrich y sense pa?
 Fes que avuy sas alas obri
 l'àngel de la caritat;
 vés a ajudar sens tardansa
 a los desgraciats germans.—
 L'esperit públich s'aixeca
 y ab la rapidés del llamp,
 Murcia reb lo nostre auxili,
 los afamats tenen pa
 y quedan socorregudas
 todas las necessitats.

Temps després, a Andalucía
 en nit terrible y fatal,
 un espantós terrèmo
 destrueix en poch instants
 una infinitat de pobles,
 deixant sembrats aquells camps
 de casas esmicoladas
 y cadavres trosejats.

—¡Correu diu altra vegada
 lo govern:—¡porteu allà
 lo consol que necessitan
 aquells sers infortunats!—
 Y Espanya, ab impuls magnánim,
 dona al moment bossa y bras,
 y corrent a Andalucía
 la pública caritat.
 reedifica las moradas,
 ampara als tendres infants,
 cura pesars y feridas
 y vesteix als despullats.

Torna altre cop la desgracia
 a mostrar son fosch semblant
 y la vila de Consuegra
 sofreix la empenta fatal
 d'una inundació espantosa
 que s'emporta sos sembrats,
 enfonsa sas pobras casas
 y mata sos habitants.
 També 'l govern ab veu trista
 torna a implorar caritat.
 —¡Espanyols, altra vegada
 hauriáu d'anar a ajudar
 a un poble que us necessita!
 Consuegra esta aniquilat,
 Consuegra es un cementiri...
 ¡Aneuhi!

Y Espanya hi va,
 repetint l'hermós exemple
 de santa fraternitat,
 aixecant barris magnífichs
 y lluytant ab noble afany
 per mitigar la catástrofe
 que la inundació ha causat.

Ara, per fi, quatre moros
 l'han dada perinsultar
 al pabelló de la patria,
 y 'l govern ab lo cap baix
 conta qu'está escàs de medis,
 diu que 'l tresor va molt mal,
 apunta 'ls tremendos gastos
 que la guerra portará...
 y deixa que algú ja parli
 de suscripcions nacionals
 per comprar fusells y pólvora
 y espardeyas pe'ls soldats.

Y donchs, si 'ls governs que 'ns manan
 quan ve una necessitat
 no poden ajudar als pobles,
 ni socorre als morts de fam,
 ni ampará als ferits y als órfens,
 ni dá auxili als inundats,
 ni castigar las ofensas
 al pabelló nacional,
 dels quartos que dem nosaltres
 pregunto jo ¿que se'n fá?
 ¿Hont se fican las rieradas
 de diners que durant l'any
 paguem per consums y cédulas
 y aduana, y paper sellat,
 y contribucions de guerra
 y contribucions de pau?
 Si 'l govern per res te quartos,
 ¿dels quartos nostres, que'n fá?
 C. GUMÀ.

DESDE 'L RIFF'

Metilla 25 Octubre de 1893.

R. Director: Aquí m té en terra
 de moros, disposat a veure com
 está aquest tinglado, pera coneixement
 y satisfacció dels lectors
 de La Campana.

A fi de comensar pèl comentament
 y ab lo propòsit de aclarir una pila de duptes que sobre
 'ls actuals aconteixements tenia,
 va g buscar un soldat dels
 antichs que m'enterés de tot.

—Digui—vaig preguntarli:—¿qué va passar en realitat lo dia 2, en las alturas de Sidi-Guariaix?
 Lo soldat, que á la quenta ha llegit una mica, agafá una guitarra y per tota contestació va posarse a cantar:

«Vinieron los sarracenos
 y nos molieron á palos;
 que Dios ayuda á los malos
 cuando son más que los buenos.»

Aquesta es la síntesis de la cosa.
 Lo general s'empenyá en construhir un fort ab quatre homes, davant de quatre mil enemichs, y... res, nos molieron á palos y altras cosas pitjors.

Afortunadament l'home ha compres que las circunstancias exigeixen solucions ràpidas y enérgicas... y un dia d'aquests va donar en lo palau de la comandancia un gran ball que resultá molt animat y molt lluhit.

Melilla ara com ara pot considerarse com plassa sitiada. Tenim moros per tots los alrededores y sense permis d'ells no podém surtir de las voras dels forts y murallas.

Sort que 'ls riffenyos son, en lo fondo, personas finas y ben educadas y s'interessen bastant per la nostra salut. No hi ha dia que no vinguin a preguntar com estém y si han arribat gayres tropas.

Especialment lo seu bajá, es un moro que com actor cómic guanyaria la primera pesseta en qualsevol teatro. ¡Quina frescura d'home y quina manera de rifarse á la gent! Siquiera per ell sol, s'explica perfectament que d'aixó se'n digui 'l Riff.

Un juhú que frequenta molt lo camp m'ho ha explicat. Lo bajá, cada demati, desseguida que 's'lleva, lo primer que fa es recorrer 'l territori moro per veure si las trinxeras que 'ls riffenyos están fent adelantan forsa.

Tot donant un cop d'ull als treballs, dirigeix paternals consells als seus subordinats, á fi de que la feyna resulti més perfecta.

—Aquest fossó 'l feu poch fondo... aquell terraplé ha de ser mes alt... aquest amagatall podriau dessimular-lo tapantlo ab etzavaras...—

Després puja á caball, y acompanyat d'una escolta que sembla una comparsa de Carnaval, lo bon bajá s'encamina a Melilla.

En Margallo surt a rébrel en qualsevol siti alegre y pintoresch, y 'l moro y 'l general se posan a conferenciar.

Es un entreteniment al qual s'han aficionat tots dos de mala manera.

—Escoltéu—diu lo militar espanyol:—¿qu' es veritat que 'ls moros fan obras de defensa?—

Lo bajá s'empassa un datil y obra 'ls ulls ab notable expressió de sorpresa.

—¿Los moros?
 —Sí: m'han dit que obran trinxeras per tot arreu.
 —Cristiá, no'n sé una paraula. Demá me'n enteraré.
 L'endemá, en la conferencia corresponent, en Margallo torna a fer la mateixa pregunta, lo bajá torna a mirársel ab la mateixa sorpresa, torna a dir que se'n enterará,

«y así se pasa la vida
 y así se viene la muerte...»

Han arribat bastantas tropas, plenas d'entusiasme ab la creencia de que han vingut aquí per fer alguna cosa.

Pero per ara no fan més que aburrirse y mirar com los moros de l'Aduana entran y surten de Melilla y parlan ab los riffenyos esgarriats que s'arrossejan per las aforas.

—¿Per qué no aném al camp desseguida a empaytar moros?—preguntan alguns soldats dels que arriban.
 —No pot ser—responen altres que coneixen més l'assumpto:—si ara sortiam, trobariam encare desprevinguts als pobres riffenyos: hem d'esperar que tinguin las trinxeras completament acabadas.—

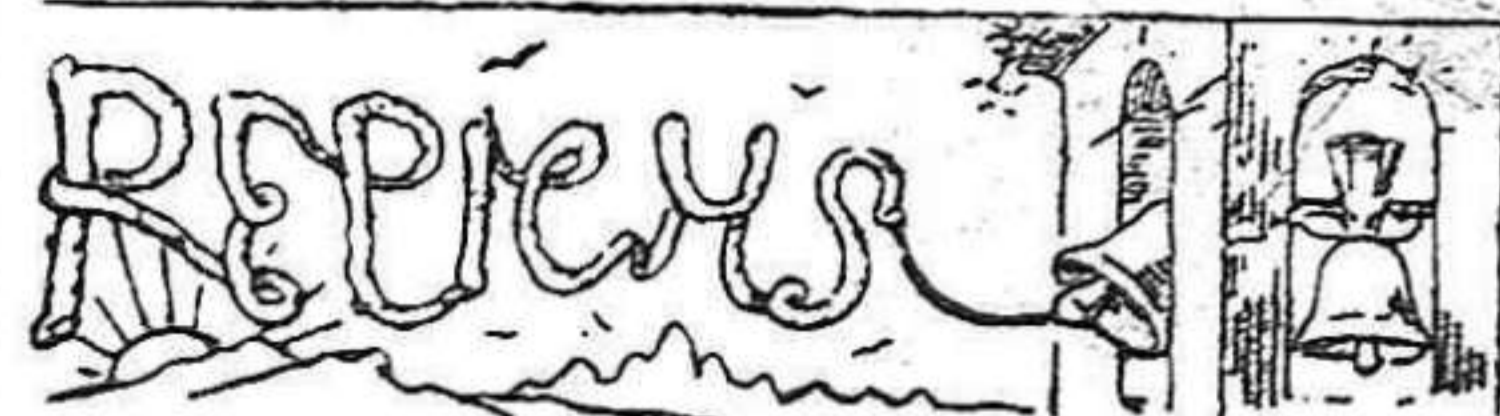
Ultimament un barco de guerra que tenim rondant per aquestas ayguas, ha disparat unas quantas canonadas contra 'ls infelissos moros, ab perill de fer mal á algú. Sort que 'l general va manar parar lo foch desseguida, per evitar desgracias y reconveccions del bajá.

Per cert que aquí alguns presentan aquests poch disparos del nostre barco com una gran heroicitat; y parlan del bizarro comandante, del arrojado de la tripulacion, de la brillantez de este hecho de armas...

Ja veurán: segurament que 'l comandant es bizarro y la tripulacion arrojada; pero que las quatre canonadas d'aquest dia siguin un acte heróych, no ho creguin. Jo ho vaig presenciar y m'va semblar una operació bastant senzilla y cómoda; no pèls moros, sino pèls cristians que tiravan desde un punt ahont no podian arribarhi las balas enemigas.

Acabo de veure passar en Margallo, y m'ha semblat qu'estava molt content. Potzer es perque avuy es san Crispi, patró de la gent de péga.

Fins un altre dia, si Deu vol... y Aláh no s'hi oposa.
 TASTICH-FAN.

N patriota dels que més empenyo s'han ofert per anar de voluntari al Africa es lo mestre d'estudi de un poble de la provincia de Zaragoza

¡Gran idea! Ab enviar a Melilla a tots los mestres d'estudi endarrerits de pagos, no queda un moro per remey.
 Al arribar allí se 'ls menjan.

Per altra part considero que no pot haverhi ningú més apropiat que 'ls mestres d'estudi per entendres ab los riffenyos.

REPÚBLICA de tota la vida, fill de catalá, volguí en tot Espanya y especialment en lo districte de Gandesa, del qual lo seu pare era originari, la mort de Ramon Chies ha produhit general sentiment en las filas republicanas.

Nasqué a Medina de Pomar (Burgos) lo dia 13 de Octubre de 1846; rebent una educació esmerada. Desde molt jove havia de distingirse en las lluytas de la politica. Durant aquells dias de perill que precediren a la Revolució de Setembre formava part de la redacció de La Discusion. Més tart dirigí ab gran acert lo periódich El voto nacional.

Al triunfar la Revolució, lluny de buscar la manera de obrirse camí com tants altres, dedicá ab gran ardor sa paraula y la ploma a sa propaganda y defensa de las ideas republicanas. Estanislao Figueras lo distingia ab la seva íntima amistat, y Chies li sigué fidel sempre, en vida y fins després de mort, ja que constantment mantingué 'ls principis del partit federal orgánich, de qual directori formava part al venir-lo a sorprendre la horrible malaltia que l'ha portat al sepulcre.

Fundador del periódich Las dominicales del libre pensamiento, desde las sévas columnas havia fet campanyas admirables en pró tant de las ideas políticas que havia profesat sempre, com de la llibertat de pensar, y contra 'l fanatisme católich. Tots los homes de ideas adelantadas d'Espanya coneixen y veneran lo nom de Ramon Chies y admiran lo seu talent y las sévas virtuts cívicas.

Lo districte de l'Audiencia de Madrid l'elegí regidor de aquella capital, ab lo qual li proporcioná ocasió de renyir rudas batallas contra la inmorlitalat administrativa. Al mateix temps iniciava l'idea de construhir casas baratas pels obrers; establia las vuit horas com a máxim de jornada pels treballadors del municipi, y treballava eficazment pera lograr la baturada de las subsistencias. Avants de morir encarregá a la seva familia que retxassés pera 'l seu enterro lo que 'l municipi de Madrid acostuma abonar als regidors que moren dintre del exercici. A falta de pompas oficials, milers de correigionaris donaren gran importancia a la fúnebre ceremonia, realisada baix lo peu estrictament civil.

Ramon Chies era un atleta per l'esperit, y una naturalesa minada pel treball excessiu y per las fatigas intelectuals. Possehia un caracter inflexible y un cor d'àngel.

La causa republicana ha perdut ab ell un element valiosissim. Chies ha mort; pero 'l seu recort y 'l seu exemple no morirán may en la conciencia de tots los defensors de la República espanyola.

R.

UNA PREGUNTA

Un dia 'ns diuhen que a Murcia tots los rius s'han desbordat, inundant vilas y pobles y arrasant hortas y camps. Sobre 'l llot que l'aigua deixa, entre morts y arbres trinxats, aterradora, implacable, s'está passejant la fam.
 —¡Oh poble espanyol!—exclama lo govern mitj somicant:

Ningú com ells podrà donarlos una bona lliçó.

En Sagasta ja ha pogut donar alguns passos, segons diu un periódich, «con ayuda de una muleta.»

Si D. Práxedes empunya la muleta y 'l general López Domínguez l' espasa ¿cóm es que no se 'n van de dret al toro?

Al toro ó al moro: lo mateix té.

Los rifyenyos no deixan cap nit d' encendre grans fogatas, com si tot l' any fos Sant Joan.

De manera que al ferlas, ells mateixos reclaman lo que necessitan, y lo que tan sols nosaltres podem proporcionarlos de franch.

¡Molta llenya!

Aplaudeixo que 'l cruiser de guerra Conde de Venadito probés la seva artillería sobre las trincheras rifyenyas.

Pero confesso que no m' entussiasmo per tan poca cosa.

Tirar canonadas per espay de unas quantas horas, y després permaneixen un grapat de dias descansant, trobo que no fá guerrero.

Apart d' aixó, las canonadas van ser en número de 18... ¿y qué son una dotzena y mitja d' olivetas, per calmar la fam de justicia y de dignitat qu' está atormentant á la nació espanyola?

Als moros de Melilla se 'ls vá escapar una mula, y las tropas espanyolas van coparla. Y aquest fet, que no té res de particular, va ser trasmés en tots los confins per la via telegráfica.

Tant mateix, la premsa noticiera moltes vegades ne fá un grá massa.

Ara no més falta averiguar si la mula era de carn ó si s' havia escapat del portal de Betlém de algún pessebre de Frajana.

Lo periodo electoral comensa 'l dia 2 del próxim Novembre.

¡Lo dia dels morts!

¡No n' hi anirán poch de morts als Ajuntaments de tot' Espanya.

Calcula un periódich que ab preparatius militars per donar un escarment á las kábilas rifyenyas, á horas d' ara 'l govern porta gastados 24 milions de pesetas.

Si á davant de Melilla hi ha 24,000 rifyenyos, lo qual es molt discutible, resulta que per cada moro s' han gastat doscents drets. ¡Y encare no hem comensat!

¡Ay la mare!

Lector, pènsathi una mica y digasme si ets servit: ¿Ahont son los verdaders moros: á Melilla ó á Madrit?

L' arquebisbe de Valencia, á propòsit de la qüestió de Melilla está preparant una pastoral.

Com crech que no es aixó lo que 's necessita, ja se la pot quedar al tinter la pastoral. Pera combatre als moros bastó y rals.

Llegeixo:

«Los amigos del Sr. Castelar lucharán confundidos con los del gobierno en las próximas elecciones municipales.»

Si es que aspiran á alguna cosa y en Castelar els inspira, segueixen molt mals consells, perque 'ls pobres fusionistas prou feynas tenen per ells.

Al exèrcit de Cuba 'l pagan ab paper del Banch Espanyol.

En cambi, 'l Banch Colonial y la Companyía Transatlántica, que tants tráfechs tenen en aquélla Antilla, cobran en or las subvencions del govern.

Alguna diferencia hi ha de haver entre 'ls que defensen á la patria y 'ls que l' arruinan.

LOS VOLUNTARIS CATALÁNS DEL ANY 60

Conseqüents en renovar los recorts gloriosos de la guerra d' Africa, publicuem avuy l' imatge del valent comandant Sogranyes, de las dos cantineras del batalló de voluntaris cataláns y de tres individus del cos, copiats exactament de la fotografia que en vigilia d' emprendre la marxa s' feren treure en l' establiment dels Srs. Moline y Albareda. Es la primera vegada que s' reproduheixen aquestas figuras, viu recort de aquells dias de febre y de deliri patriótic. Trenta tres anys han transcorregut desde aquella fetxa y quina diferencia de llavors ab ara!

Lo batalló de voluntaris cataláns vá organitzar-se, equiparse y armarse rapidíssimament baix los auspicis de la Diputació provincial de Barcelona. Totlo treball se feu en curtíssims dias. S' embarcaren los 400 individus que 'l componian, arribaren á las platjas africanas lo dia tres de Febrer, y arengats per en Prim y resoltos á deixar ben sentat lo bon nom de la terra catalana, l' endemà, dia quatre, s' batian com á lleóns; assaltavan á la bayoneta lo campament del moros; per medi de castells, á imitació dels que fan los Xiquets de Valls, salvavan las murallas de Tetuan y s' cubrian de gloria inmarcesible.

Grans pérduas experimentaren, perque no hi plangueren la vida. Una de las primeras victimas caygudas sobre 'l camp de batalla perá no alsars'n més, sigué 'l comandant Sugranyes. Ab la seva mort doná als seus subordinats un exemple d' heroisme.

Algunas senmanas mes tart renovavan sas épicas hassanyas en las gorjas de Wad-Rass. Enviats á un siti de gran perill, ab l' encarrech de contenir las irrupcions de la caballería árabe, presentaren lo cos, sense vacilar un punt, al plóm y á las gumias del enemich. Allá moriren en gran número, pero cumplint lo seu deber, y contribuint en gran part al bon exit de la batalla.

Quan de retorn al núcleo de las forsas, los vegeren tan mermats y expressava un dels generals lo dolorós efecte que aixó li produhi, 'l comandant Tort, imperiturbable, exclamá:

—Encare 'n quedan per un' altra vegada.

No sigueren necessaris nous sacrificis: la pau se firmá dintre de poch temps, y ab dos batallas no més, los voluntaris cataláns havian perdut la meytat dels seu contingent. Quatrecentos eran al marxar al moro; ne tornaren doscents á Barcelona, ahont sigueren rebuts ab mostrás de delirant entussiasme. ¡Quins temps aquells!

La major part de aquells héroes varen anar morir en mitj del major abandono. Alguns dels qu' encare viuhen, ja vells y desvalguts, unicament poden contar ab l' heróich recort de la seva gloria. Está vist que ja no sabém ni honrar á la patria, ni correspondre dignament á n' aquells que per honrarla, derramaren la sanch de las sevas venas.

J.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadáns B. Ribellas C., J. Pallarés, Titella, J. Hernandez, Un Catalá de Saqué, Isidro Poteaux, J. S. y Ventura, A. F. de V., F. Figueras, Anton Adrugé, A. Font del V., Esgarrapa-Cristos, J. Oller, A. Amat y Pallos, E. Vilaret, D. F. y S., R. Pastor, J. R. y S., República, P. Coca B., J. Campañá (Pepet dels Ous) y Nas de Vicari.—Lo qu' envian aquesta senmana no fá per casa.

Ciudadáns T. Alfredo Blanch, Caga-niu, A. Congost Sanz, Weber, Quimet del Oli, R. Negre, Martiniano Tnof, C. Vidal, Jaume Padró, J. Sallutag, P. Pedragosa y P., Titinet del Café, Amonasro, Aguilta, Un ex-mistaire, F. de la Rosa, Gior, J. Tomás y Mateu y J. Blanch y Negre.—Insertarem alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciudadá J. V. Gavires: Está bé.—Salvador Bonavia: No hi ha cap de las composicions que 'ns envia que no tinga un sis ó un as.—R. Mateu: Los versos están bé; pero l' assumpto es molt gastat.—F. Tiana: No estém conformes ab lo criteri de la seva composició.—A. Ell: Es fluizet. Buscarém la composició qu' indica.—Abelló: Los dibuixos no van.—J. Arnau: L' article es una mica extravagant. En quant als dibuixos no están encare prou be. Per lo demés veste no 'ns molesta ni molt menos, tot lo contrari.—J. Asmarats: Los versos van bé.—Pare Colomassa: Aprofitarém alguna cosa.—F. Karkinyoli: Aprofitarém un acudit.—E. Martí Giol: Lo sonet «Visca» 'ns agrada més que l' altre.—Japet de l' Orga: Vá bé: queda acceptada.—Pistacho: La composició de vosté, en quant á la forma está bé: lo que no po lém admetre es la solució que proposa.—R. Mas: Los dibuixos no serveixen.—C. O.: L' article está bé: veurém de publicarlo.—J. Aladern: Vá bé.—J. Arquer: No 'ns acaba de agradar.—M. Gardó Ferrer: Depurada de ripis podria publicarse. Aprofitarém algun epitafi.—Li. Salvador: Gracias: casi tot es utilizable.—J. T. y R.: Está bé.

LOPEZ, editor.—Ramoia del Mij. 20.

A. Lopez Robert, impresor.—Assite, 63.—BARCELONA

RECORTS DE LA GUERRA D' AFRICA.—Lo comandant Sugranyes.—Tipos de voluntaris catalans y cantineras (De fotografias de Moliné y Albareda.)